

© UNICEF

Ръководство за преподаване на Конвенцията на ООН за правата на детето

Често задавани въпроси относно Конвенцията за правата на детето

Какво е Конвенцията?

Конвенцията за правата на детето (КПД) е най-изчерпателната декларация за правата на детето, създаден досега и е най-широко ратифицираният международен договор за правата на човека в историята.

Кой я е подписал и кога?

Конвенцията е приета от Общото събрание на ООН на 20 ноември 1989 г. и е ратифицирана от 195 държави. Към днешна дата всички страни са подписали Конвенцията, като САЩ е единствената страна, която все още трябва да го ратифицира.

Колко члена има?

Конвенцията има 54 члена, които обхващат всички аспекти на живота на детето и излагат неговите граждански, политически, икономически, социални и културни права.

Всички деца ли имат права?

Да – всяко дете има права, независимо от неговата етническа принадлежност, пол, религия, език, способности или друг статут.

Какво определение за дете дава Конвенцията?

Конвенцията определя „дете“ като човек под 18-годишна възраст, освен ако закони в съответната държава не признават по-ранна възраст за пълнолетие.

По-важни ли са някои права от други?

Конвенцията трябва да се разглежда като цяло: всички права са свързани и нито едно право не е по-важно от друго.

Защо е важна 30-годишнината от Конвенцията?

30 години след нейното приемане, Конвенцията спомогна да се промени животът на децата. Тя вдъхнови правителствата да променят законите и политиките и да направят инвестиции, така че повече деца най-накрая да получат здравните грижи и храненето, от което се нуждаят, за да живеят и да се развиват; повече деца посещават училище и има по-добри системи за защита на децата от насилие и експлоатация. Тя също така даде възможност на повече деца да имат глас и да участват в своите общества.

Въпреки този напредък, Конвенцията все още не е изцяло изпълнена и не е широко известна и разбрана. Днес все още твърде много деца не могат да изживеят детството си, тъй като са подложени на дискриминация, страдат от онлайн злоупотреба и експлоатация, военни конфликти и насилие. Тъй като детството продължава да се променя, съществува неотложна нужда да се обнови значението и неотложността на прилагането на Конвенцията за 21-ви век.

Защо учениците трябва да научат повече за Конвенцията?

Учениците не могат да се борят за правата си и да подкрепят и другите да търсят правата си, ако не знаят какви са те.

Запознавайки се с Конвенцията, учениците могат да работят за повишаване на осведомеността за нея, така че правата на всяко дете да бъдат изпълнени както сега, така и за бъдещите поколения.

Полезен допълнителен ресурс: [Митове и погрешни схващания относно Конвенцията за правата на детето](#)

Техники за насърчаване на колаборативното учене и правото на изслушване

По-долу са представени някои стратегии, които могат да бъдат използвани за насърчаване на колаборативното учене, което дава възможност на всички ученици да говорят и да се изслушват.

Партньори за обсъждане (Talk Partners) – Учениците работят по двойки, за да обсъдят отговорите на въпроси и мисли и мнения, преди да споделят с класа.

Помисли – обсъди – сподели (Think-Pair-Share) – Учениците първо самостоятелно обмислят своето мнение по дадена тема или отговор на въпрос, след което го обсъждат по двойки. Накрая всяка двойка споделя мнения и отговори с друга двойка или с класа.

Снежна топка (Snowballing) – Учениците обсъждат тема по двойки. След това към тях постепенно се присъединяват други двойки, като групата нараства от 2 души на 4, 6 и т.н.

Слушане в триъгълник (Listening Triangles) – Учениците са в групи по трима и всеки от тях има определена роля като говорител, анкетиращ или записващ.

- Говорителят обяснява темата (или изразява мнението си по даден въпрос) според указанията на учителя.
- Анкетиращият изслушва внимателно и пита за разяснения или допълнителни подробности.
- Записващият наблюдава този процес и предоставя обратна връзка както на говорещия, така и на анкетиращия.

Как да се преподават чувствителни теми

Моля, обърнете внимание: Дискусиите, които провеждате с учениците си в тези дейности, трябва да се разглеждат внимателно и с оглед на произхода и опита на учениците. Искате да направите класната стая безопасно място за вашите ученици да споделят своите идеи и опит. Някои ученици може да искат да бъдат освободени от определени дискусии и това трябва да се спазва.

Тези предложения могат да ви послужат като полезно напомняне, ако вече имате опит в обсъждането на чувствителни теми.

Преди занятиято:

- Познавате ли конкретен ученик или ученици, лично засегнат/и от проблеми, свързани с правата на детето? Ако е така, можете да ги уведомите предварително, че ще обсъждате правата на детето и да ги оставите да решат дали ще участват.
- Доколкото е възможно, фокусирайте се върху решения, а не върху проблеми.
- Ако смятате, че е необходимо съобразно вашия местен контекст, можете да разделите класа на по-малки групи по възраст, пол или опит, за да създадете по-спокойна атмосфера и да насърчите учениците да участват.

Правила на класа

Ако вече имате основни правила за водене на приобщаващи и основани на взаимно уважение дискусии в класната стая, припомнете ги в началото на занятиято, като обясните, че ще обсъждате важни, но чувствителни въпроси.

Ако все още нямате такива правила, можете ли да ги разработите с учениците си? Това ще им помогне да развият уменията си за критично мислене и съпричастност и ще са по-ангажирани и отговорни за спазване на правилата. Правилата могат да бъдат поставени на видно място в класната стая, за да се ползват редовно.

Помощни въпроси:

- *Какви правила според вас трябва да направим, за да сме сигурни, че всеки се чувства спокоен да изрази мнението си?*
- *Как можем да дадем възможност на всеки да се изкаже, а не само на учениците, които се чувстват уверени?* (Говори само един; не се прекъсваме; слушаме внимателно и уважаваме мнението на другите)
- *Какво трябва да направим, ако някой не иска да изрази мнението си?* (Уважаваме неговия избор и не го притесняваме, като го принуждаваме да говори: изразяването на мнение е право, а не задължение)
- *Как трябва да се държим, ако не сме съгласни помежду си? Как можем да изразим несъгласие по уважителен, а не по обиден или груб начин?* (Учтиво молим човека да даде мотиви за своето мнение, така че да можем да го разберем по-добре; да оспорим идеята, а не човека; да благодарим на човека, че споделя идеята си, и да обясним, че нашето виждане е различно и защо; „Мисля, че...”, а не „Ти си...“).
- *Какво да правим, ако някой се разстрои?* (Нека някой приятел го утеши; даваме му възможност да продължи участието си в дискусията или да си тръгне; не привличаме вниманието към него или не го принуждаваме да каже какво не е наред, а уважаваме личното му пространство).

В края на занятиято:

- Дайте възможност на учениците да получат обратна връзка за работата им в група и да задават въпроси.
- Предложете им да говорят с вас отделно след урока, ако се притесняват за нещо.
- Благодарете на учениците за техния сериозен /творчески /интересен принос към дискусията и че са се изслушвали с внимание и уважение.
- Подчертайте колко се гордеете с тях, защото са споделили ценните си мисли по тази трудна тема.
- Изведете положителен резултат от дискусията (поглед към бъдещето).
- Завършете с нещо положително, за предпочитане забавно (подходяща за възрастта песен, танц, шега и т.н.).

След занятиято:

- Бъдете подготвени учениците да ви потърсят, за да обсъдят нещо, което може да ги притеснява.
- Изпълнете всичко, което сте обещали – например да намерите повече информация за нещо.

Допълнителна информация:

За да научите повече как УНИЦЕФ България подкрепя правата на децата, посетете:

<https://www.unicef.org/bulgaria/>